

SESSION 2022

**CAPES
CONCOURS EXTERNE
ET CAFEP**

**SECTION : LANGUES RÉGIONALES
CATALAN**

**ÉPREUVE ÉCRITE DISCIPLINAIRE
PORTANT SUR LE CATALAN**

Durée : 6 heures

L'usage de tout ouvrage de référence, de tout dictionnaire et de tout matériel électronique (y compris la calculatrice) est rigoureusement interdit.

Si vous repérez ce qui vous semble être une erreur d'énoncé, vous devez le signaler très lisiblement sur votre copie, en proposer la correction et poursuivre l'épreuve en conséquence. De même, si cela vous conduit à formuler une ou plusieurs hypothèses, vous devez la (ou les) mentionner explicitement.

NB : Conformément au principe d'anonymat, votre copie ne doit comporter aucun signe distinctif, tel que nom, signature, origine, etc. Si le travail qui vous est demandé consiste notamment en la rédaction d'un projet ou d'une note, vous devrez impérativement vous abstenir de la signer ou de l'identifier.

Tournez la page S.V.P.

A

INFORMATION AUX CANDIDATS

Vous trouverez ci-après les codes nécessaires vous permettant de compléter les rubriques figurant en en-tête de votre copie.

Ces codes doivent être reportés sur chacune des copies que vous remettrez.

▪ **Concours externe du CAPES de l'enseignement public :**

Concours	Section/option	Epreuve	Matière
E B E	0 4 4 2 E	1 0 1	9 3 9 5

▪ **Concours externe du CAFEP/CAPES de l'enseignement privé :**

Concours	Section/option	Epreuve	Matière
E B F	0 4 4 2 E	1 0 1	9 3 9 5

L'épreuve comporte deux parties que le candidat abordera selon l'ordre de son choix :

- **La composition en catalan**
- **La traduction (version et thème)**

1- Composition

Analitzant els documents següents i ajudant-vos amb els vostres coneixements, mostreu la representació de la muntanya a la literatura catalana (axe 2 « De Pyrène aux Pyrénées : frontière, refuge ou couloir ? »)

Document A: Irene Solà, *Canto jo i la muntanya balla*, Barcelona, Anagrama, 2019, p. 93-109.

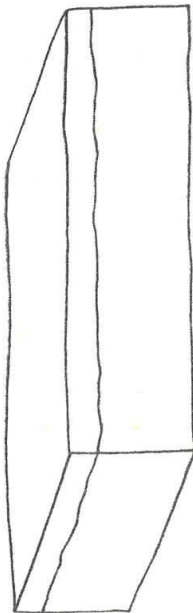
Document B: Jaume Cañameras, *Conversa amb Bartolí*, Barcelona, PAM, 1990, p. 59-61.

Document C: Pep Coll, *Muntanyes Maleïdes*, Barcelona, Edicions 62 (La butxaca), 2008, p. 7-9 (edició original: 1993).

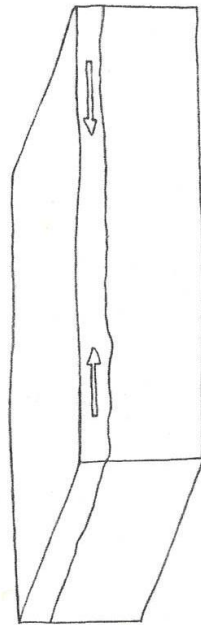
Document D: Jacint Verdaguer, «Cant II: Flordeneu», *Canigó*, in *Totes les obres. Segon volum: Poemes llargs. Teatre*, Barcelona, Proa, 2003, v. 187-222.

L'ÀURT

A mi no em busqueu. Cega com soc. Immensa com em feren. Sorda, de tan eixordador com va ser néixer. No n'heu de fer res, de la meua veu ni de la meua perspectiva. Deixeu-me tranquil·la.

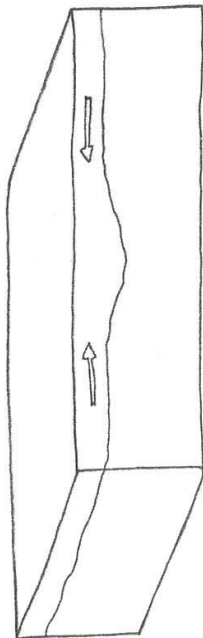

La meva son és tan profunda que es fica sota els mars.
El mar m'havia cobert, mil·lennis enllà, i amb prou feines
si el recordo. Cega i sorda i adormida com soc. Fora, fora.
Creixeu, molses. Reproduïu-vos, bestioles, que el tum-
tum de les vostres potetes em bressola, que el crec-crec de
les vostres arrels m'agombola. Que res durarà gaire estona.
Cap cosa. Ni la quietud. Ni la calamitat. Ni el mar. Ni els
vostres fillets tan llejios. Ni el terra que aguanta les vostres
potes escarransides.

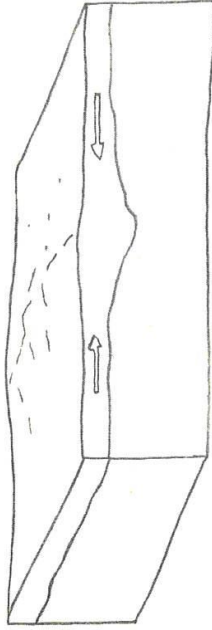

Ai, si el recordés, el cop.

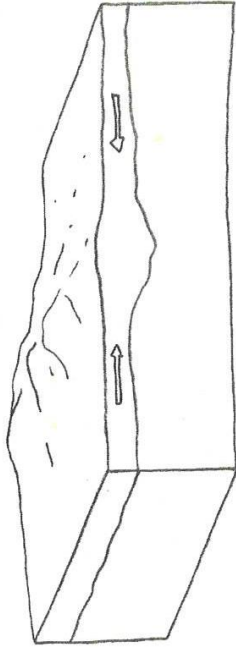

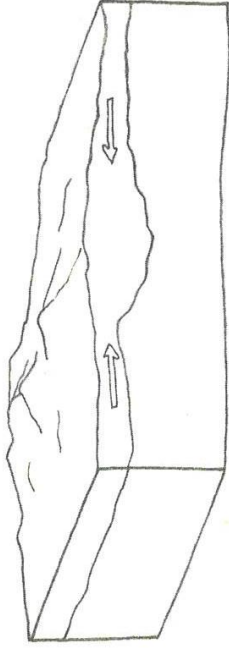
El despertar terrible.

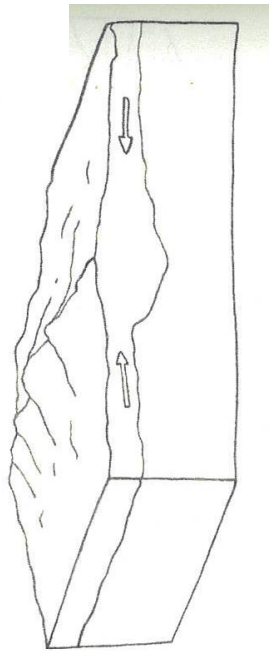
Si fes l'esforç d'evocar el cruixit eixordador. La fondària incandescent, roja i incontrolable. Si rememorés el xoc lent i terrible, la violència orba i anihiladora, les sacsejades i els terratrèmols, les columnes de fum i de pols, els esvorancs que es precipitaven fins al fons de roca líquida i calenta.

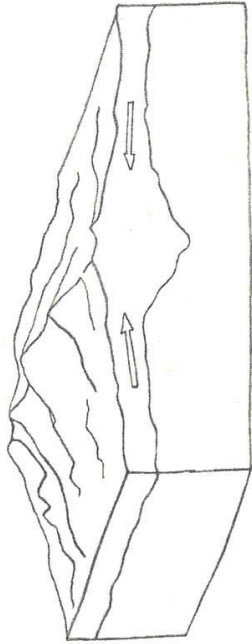
Si pensés en com vam estimbar les vostres potetes. Com vam arrancar les vostres arrels, miserablement aferrades a grumolls de terra. Com vam desfer casa vostra, que ja no va ser mai més la mateixa. Si fés memòria de com vam morir. Com vam morir tots els que no vam volar, tots els que no vam córrer, tots els que éreu massa grossos, massa pesats, massa burros, massa febles.

Com vam morir, mentre nosaltres ens enlairàvem. Amunt. Tones i tones de roca i de terra, de granit, gneis i calcita. Cap al cel, ens aixecàrem, des de les profunditats. Amb tota la tenacitat, amb tota la paciència, amb tota la lentitud, amb tota la destrossa. La puixança fosca ens enlairava, la força bruta ens enviava amunt, la roca es cargolava, la terra es sobreposava, s'amuntegava, es plegava, esclatava.

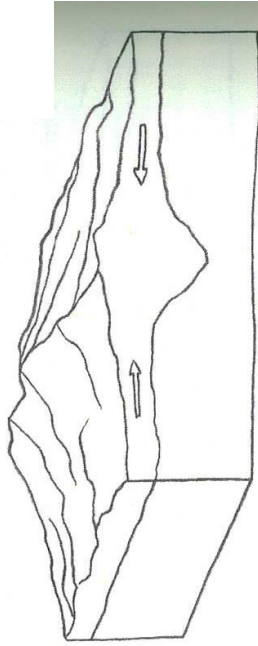

Ara deixeu-me dormir tranquil·la, cries desarrelades, males herbes, temporals esquifits, arbres tristos. En van venir més, sempre en venen més, com vosaltres. A fer nius i a fer caus i a fer repicar les peülles. A fer créixer brots verds dels arbres partits. I les meves parets i els meus pics i les meves carenes us van ser llodrigueres noves, desgraciadets meus, tan miserables.

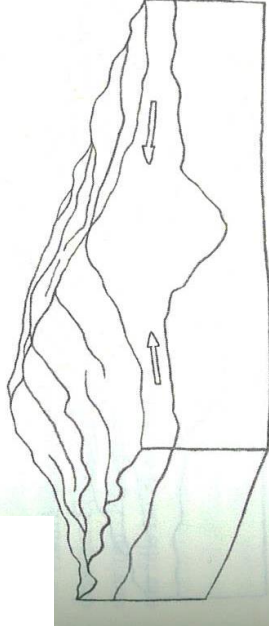

Veniu aquí, veniu, que us deixaré un tros d'esquena
per fer-vos-hi una casa.

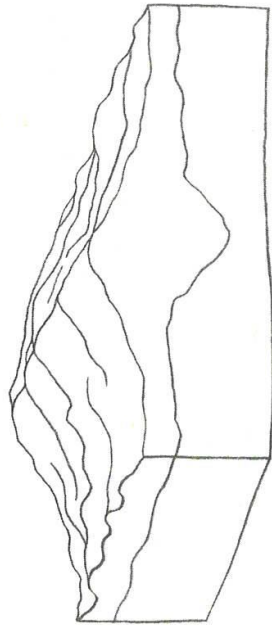
Però no em feu dir res més. Silenci. Prou.

No em feu dir-vos que aleshores, quan m'hàgiu clavat ben fondes les arrels, quan el cau us sigui acollidor, lleial i bo, quan us hàgiu empassat la meva aigua fresca, quan hàgiu tancat els ulls, i hàgiu posat nom als vostres fills. Aleshores, retronarà el cop d'una violència cega, que és molt més vella que jo, molt més infinita que jo, molt menys misericordiosa que jo. I aplicarà noves forces.

Els continents es recargolaran sobre els seus fonaments. Les parets de roca carrisquejaran en els xocs, el cel es tapparà de cop, els rius de lava correran incendiant-ho tot, el mar s'apartarà i trontollarà sencer mentre esclaten els volcans i l'aire s'omple de fum i de cendra. Les muntanyes que havíem sigut, les cases i els caus i les llodrigueres i les feixes i les carenes que havíem sigut, deixarem de ser. I les nostres restes, la nostra desfeta, les nostres penyes esdevindran valls, planes, tones de matèria rocosa que s'enfonsa al mar, noves muntanyes.

Haurà començat el moviment, una altra vegada. El desastre. El següent principi. L'enèsim final. I vosaltres us morireu. Perquè res dura gaire estona. I el nom dels vostres fills no el recorda ningú.

Document B

1 Jaume Cañameras: Per on vas passar la frontera?

Josep Bartolí i Guiu: La vàrem passar per La Menera. Vam anar pujant amunt, amunt, i els tancs anaven seguint per un camí a poc a poc, pujant també, i de tant en tant es giraven per disparar, perquè hi havia cavalleria que ens empaitava a la vall.

5 Nosaltres ja pujàvem i amb el binocles els vàiem que venien i llavors els tancs els engegaven unes quantes canonades i paraven. Fins que vam arribar al riu Tec, i allà ja és França. L'exèrcit francès ens estava esperant; nosaltres érem els últims soldats a passar.

Vam passar el 14 de febrer, amb un fred espantós. Érem soldats, i amb tancs, i ens consideraven perillosos com la pesta. Ens tenien pànic. Saps per què ens tenien por? Perquè el coronel Vivancos, el nostre, anarquista, va prendre tres pobles francesos amb els seus tancs. Els va ocupar militarment.

Va treure l'alcalde i va posar en el seu lloc un comissari polític! I va hissar la bandera republicana espanyola en els pobles francesos. Ho vam haver de pagar tots... Després va dir que ho havia fet perquè no volia que el desarmessin els francesos, i li vam dir: «Doncs qui volies que et desarmés?».

15 Li van enviar un coronel de l'exèrcit francès que li va dir que havien de deixar totes les armes i els tancs i els canons i tot el que portaven. I ell li va dir: «No ha de venir pas vostè, a dir-me això». I l'altre: «Sóc coronel de l'exèrcit francès i vós esteu a França». I en Vivancos li diu: «Vostè està arrestat, per haver-me dit això». I de seguida van sortir els oficials i el van arrestar. El van portar a l'ajuntament, van arrestar l'alcalde... Bestieses! Vint pobles francesos, va ocupar, i la gent d'aquells pobles no sabien què passava: veien soldats espanyols i veien la bandera espanyola en el balcó de l'ajuntament, la bandera republicana, i no sabien què passava... Aquest Vivancos era un escalabrat... [...]

25 Ens vam agrupar i ens van portar allà arran del riu Tec, en un camp improvisat, voltat només per una tanca. Ens hi van deixar tres dies, sense menjar ni res. La gent del poble ens venien a veure com si fóssim animals. Ens miraven des de lluny i feien comentaris; alguns cridaven «assassins!», coses d'aquestes. La gent es va desenganyar de seguida...

Jaume Cañameras: Tothom esperava una altra acollida...

30 Josep Bartolí i Guiu: Sí, l'acollida normal. No esperàvem que ens fessin cap homenatge, però esperàvem que ens diguessin que ens distribuïssim com volguéssim i que anéssim a treballar allà on volguéssim. I que a la frontera ens donessin papers normals, papers d'emigrats, però no deixar-nos sense papers i fotre'ns la policia a sobre. Ens van posar en aquells camps inhumans en ple hivern, camps plens de gel, sense menjar, i quan ens donaven menjar era menjar nostre, que havien agafat ells... carn podrida, perquè la carn s'havia podrit després de tants dies d'arrossegar-se pels camins. Els nostres metges no donaven a l'abast; allà la gent es morien com xinxes. No t'ho pots imaginar, era una cosa... Allò era per revoltar-se, s'acostava als assassinats dels nazis, el que van fer amb nosaltres; l'únic que hi mancava era la cambra de gas...

Jaume Cañameras, *Conversa amb Bartolí*, Barcelona, PAM, 1990, p. 59-61.

Document C

- 1 Després d'inacabables giragonses costa amunt, a dreta i a esquerra, arribo a les primeres roques que
flanquegen el portell per cantó de l'obaga. No hi fa res que ja conegui la ruta : encara que l'hagués
fet mil camins, el plaer de l'espectacle fóra el mateix. Acabo de guanyar el Portilló de Benasc,
l'entrada històrica més impressionant al nostre Pirineu occidental. Un pas més i em trobo davant del
5 vessant nord del Massís de la Maladeta, clapejat de glaciars i coronat pels tossals més elevats del
Pirineu. Davant meu, blanquíssimes congestes, encegadores i imponents, s'allargassen allà dalt sota
els núvols, al peu d'una crestallera fosca de penyals. Els viatgers d'ahir, procedents de Luchon, i els
excursionistes d'avui posen la mateixa cara de sorpresa, en el moment de traure el nas per aquest
finestral esbalandrat, obert a la roca viva.
- 10 Aquesta vegada, però, no m'entretinc gaire estona al Portilló i em deixo caure costa avall pel corriol
lluminós de la solana, el camí més vell del Pirineu. Camí de caçadors furtius i de contrabandistes de
bestiar, camí de carrabiners i de desertors de qualsevol guerra, camí de jornalers i de pidolaires que
anaven a sobreviure a França, camí de pirineistes i de visionaris delerosos de ser els primers a
trepitjar el cim de la Maladeta, de les Muntanyes Maleïdes, com en diu la gent del país... Al llarg de
15 centúries, quantes il·lusions i tristeses deuen haver traginat, amunt i avall per aquestes marrades, els
homes i les dones de banda i banda de la serralada!
- Avui, però, un dia d'estiu d'una any qualsevol de final de segle, tot ho ha canviat. Ara ningú no enfila
per obligació o necessitat la pujada del Portilló. Cada estiu, el vell camí de l'exili i de la misèria es
converteix en un camí de festa, fressat només per excursionistes o per estiuejants de Benasc, que han
20 deixat el cotxe a baix a la pista i pugen per estirar les cames. Gran part de l'any, el corriol resta
oblidat i solitari sota la neu. Esporret d'equipatge com vaig, m'agrada de deixar anar els peus
pendent avall. De tant en tant, m'avoro per deixar pas als qui pugen, carregats amb motxilles com
armaris que els fan esbufegar de valent. Ells són els nous contrabandistes d'un Pirineu sense
fronteres!
- 25 Amb quatre salts sóc a Plan d'Estany, travesso el fons de la vall i m'enfilo pel dret cap a l'altre
costat. Mentre baixava, he vist blanquejar cap a la banda dreta de la Renclusa un escamot de bestiar i
m'he imaginat que devia ser la moltonada del Gasparó de Font-janina. No m'he equivocat.
- Venia per enraonar amb vós, Antònio – saludo el pastor –. No em coneixeu?
-Doncs ara no hi caic...
- 30 -No sé si us en recordeu, l'estiu passat us vaig saludar al refugi de la Renclusa.
-En passen tants cada estiu, d'excursionistes.
-Sí, és clar... Vós sou el pare del guarda, oi?
-També el coneixes, el meu fill?
-I tant, m'hi he quedat moltes vegades, al refugi. Volia enraonar amb vós un moment, Antònio. ¿Em
35 podrieu explicar la llegenda del ramat maleït? M'han dit que vós la sabíeu...
-Això rai, home, si només és això – somriu tot afable –. Però ja anava a tancar, avui.
-No patiu, us acompanyo amb el ramat i me l'expliqueu tot caminant.
-Ara a l'estiu el refugi és ple d'excursionistes i no dono l'abast a espellar corders. Es veu que això de
caminar per aquestes serres fa venir gana. Aquesta tarda encara he de degollar una borrega. Aquella
40 ullerada d'allà, veus?
- Trec el magnetòfon de la motxilla i, mentre avancem entre les mates de nerets i les soques dels pins,
el pastor em descabdella la història de la maledicció de la muntanya, una de les més conegudes arreu
del Pirineu central. La llegenda explica que al principi dels temps, els afortunats pastors que vivien
pels cims i per les comes d'aquest paradís de pastures van negar l'hospitalitat a un captaire, sense
45 saber que es tractava de Déu. Del càstig diví – que fou immediat i definitiu – tan sols se'n salvà un
pastoret, el qual havia acollit el pidolaire a la seua cabanya de Paderna. Des de llavors, aquestes
muntanyes es diuen *Maleïdes*, o *Maladetes*, tant se val. Li demano uns quants detalls més i quan em
sembla que la història ja no dóna més de si, m'acomio de l'Antònio.

Pep Coll, *Muntanyes Maleïdes*, Barcelona, Ed. 62 (La butxaca), 2008 (1993), p. 7-9.

Document D

A l'arribar al caire de la serra,
de Guifre i sos guerrers ell se recorda.
Gira amb recança la mirada enrere;
lo Rosselló a sos ulls que bell se mostra 190
voltat d'una filera d'alimares
que d'una a una en cada cim se posen!
En cada cap de puig dels que rodegen
la plana de Ruscino, hi ha una torre,
una torre gentil que al cel arriba 195
per abastar l'estrella amb què s'enjoia.
De Betera al bell cap ja vermelleja,
com un clavell als polsos d'una hermosa
que per fer la sardana s'arreglera
a desigual fantàstica rodona. 200
Maçana i Madaloc ja al front la duen
com les de Coç, les de Cabrenç i Goa;
i Òpol, Montner i Tautaüll i Salses
són quatre cirials de flama roja.
Jamai, jamai cap afligida reina 205
se mostrà a un fill amb més brillant corona,
tot dient-li plorosa i a ses plantes:
«No m'entregues, fill meu, a la gent mora!»
Gentil, a una fiblada d'amor patri,
de l'enganyívol somni se deixonda, 210
d'Oliba, del Pelós i Tallaferro
sentint batre en son cor la sang heroica;
i recula a la forta esperonada,
sens mirar la sirena temptadora:
mes en sos llaços ja està pres per sempre, 215
com dins la teranyina dèbil mosca,
i al voler-se'n eixir, per totes bandes,
forta cadena!, hermosos braços troba,
i sent d'amor paraules que l'encisen,
i veu uns ulls d'ullada blava i fonda, 220
mar on naufragarà de sa Griselda,
de son país i pares la memòria.

Jacint Verdaguer, «Cant II: Flordeneu», Canigó, in *Totes les obres. Segon volum: Poemes llargs. Teatre*, Barcelona, Proa, 2003, v. 187-222.

2- Traduction

a. Version

Després d'inacabables giragonses costa amunt, a dreta i a esquerra, arribo a les primeres roques que flanquegen el portell per cantó de l'obaga. No hi fa res que ja conegui la ruta : encara que l'hagués fet mil camins, el plaer de l'espectacle fóra el mateix. Acabo de guanyar el Portilló de Benasc, l'entrada històrica més impressionant al nostre Pirineu occidental. Un pas més i em trobo davant del vessant nord del Massís de la Maladeta, clapejat de glaciers i coronat pels tossals més elevats del Pirineu. Davant meu, blanquíssimes congestes, engegadores i imponents, s'allargassen allà dalt sota els núvols, al peu d'una crestallera fosca de penyals. Els viatgers d'ahir, procedents de Luchon, i els excursionistes d'avui posen la mateixa cara de sorpresa, en el moment de traure el nas per aquest finestral esbalandrat, obert a la roca viva.

Aquesta vegada, però, no m'entretinc gaire estona al Portilló i em deixo caure costa avall pel corriol lluminós de la solana, el camí més vell del Pirineu. Camí de caçadors furtius i de contrabandistes de bestiar, camí de carrabiners i de desertors de qualsevol guerra, camí de jornalers i de pidolaires que anaven a sobreviure a França, camí de pirineistes i de visionaris delerosos de ser els primers a trepitjar el cim de la Maladeta, de les Muntanyes Maleïdes, com en diu la gent del país... Al llarg de centúries, quantes il·lusions i tristeses deuen haver traginat, amunt i avall per aquestes marrades, els homes i les dones de banda i banda de la serralada!

Pep Coll, *Muntanyes Maleïdes*, Barcelona, Edicions 62 (La butxaca), 2008, p. 9
(edició original: 1993).

b. Thème

Depuis que les nuits étaient devenues aussi chaudes que les jours, on entendait chanter les hautes montagnes. La fonte des neiges les faisait ruisseler d'eau. Les glaces qui pendaient contre les parois des vallons s'étaient écroulées avec des bruits de tonnerre. Les forêts de mélèzes ayant repris leurs feuillages avaient étoffé les pentes : l'herbe des pâturages avait adouci le râpement du ciel aigre contre les glaciers. Et tous les échos s'étaient réveillés. Les ruisseaux et les torrents bondissaient partout comme des courses de moutons ou de cavalcades de grosses juments blanches. Très haut dans la montagne, là où les vallons n'étaient plus creusés que comme la paume d'une main et où venait s'appuyer le tranchant des glaces éternelles, on entendait parfois hennir les glaciers ; ils restaient encore un moment immobiles, puis soudain ils se cabraient dans le craquement de leurs muscles de fer et les avalanches libres galopaient vers les fonds. Alors, le long des veines et des artères du grand pays au milieu duquel se trouvait le plateau Grémone, le long des ruisseaux, des torrents, des rivières, des sources au fond de la terre, courait le gonflement d'une nouvelle force des eaux.

Jean Giono, *Que ma joie demeure*, Paris, Édition Le livre de poche, 1992, p. 938-939
(édition originale : 1935).